

Nr 498

Av herr **Gustafsson** i Skellefteå **m. fl.**, *angående riktlinjerna för den statliga lokaliseringspolitiken.*

(Lika lydande med motion nr 421 i Första kammaren)

Vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 185 till 1964 års höstriksdag framhölls i partimotionerna nr I: 878 och II: 1089 att riktlinjerna för den samhälleliga lokaliseringspolitiken bör ha som utgångspunkt dels att främja ett snabbt framåtskridande, dels att öka individernas valfrihet i fråga om bosättningsort. Beträffande vår principiella inställning i övrigt till lokaliseringspolitiken och dess tillämpning i praktiken hänvisar vi till ovannämnda motioner.

Vi vill understryka vikten av att det lokaliseringspolitiska stödet inte för hårt fastlåses vid den geografiska gränsen för det norra stödområdet. Utanför stödområdets gränser kommer det att finnas kommuner där statligt stöd åt näringslivet är starkt motiverat. Kungl. Maj:ts möjligheter till en mera flexibel bedömning av stödområdets omfattning bör i dessa fall komma till användning.

Östra stödområdet

Vid höstens riksdagsbehandling av lokaliseringspropositionen reserverade sig folkpartiets ledamöter i bankoutskottet tillsammans med centerpartiets ledamöter för upprättandet av ett östra stödområde omfattande kommuner i östra Götaland, som under en följd av år haft betydande sysselsättningssvårigheter. Vi anser det vara motiverat att det statliga stöd som enligt riksdagsbeslutet beviljas företag i det norra stödområdet även utgår efter samma grunder inom sysselsättningsvaga områden i östra Götaland. Vi föreslår att Kungl. Maj:t efter förslag av det centrala lokaliseringsorganet i samråd med planeringsråden i berörda län fastställer den geografiska avgränsningen för ett östra stödområde.

Riksdagens förslag till stödområde innebar en väsentlig utökning i jämförelse med den Näslundska kommitténs förslag. Den totala omfattningen av det beslutade stödet är emellertid densamma som den av kommittén föreslagna. Den föreslagna ökningen av områdets storlek utgör i och för sig ett argument för att de belopp som skall anvisas för stödet blir något större än kommitténs förslag.

Sedan principerna för lokaliseringens politikens utformning fastställdes i höstas, har behovet av snabba och effektiva åtgärder ytterligare accentuerats. I Norrbotten t.ex. är arbetslöshetsituationen värre än någonsin. F. n. går 4 000 norrbottningar helt arbetslösa och mer än 3 000 selsätts i beredskapsarbeten. Under förra året lämnade över 9 000 personer sina hemorter i glesbygderna för att beredas arbete på annat håll. Nära 3 000 av dem erhöll nytt arbete i länet, de flesta i städerna och industrisamhällena utefter kusten, men 6 000 flyttade bort från Norrbotten söderut.

Även sydligare delen av stödområdet har ökade problem. Kopparbergs län t. ex. uppvisade förra året den största nettoutflyttning som länet någonsin haft, och denna utflyttning drabbade inte enbart den inom stödområdet liggande norra delen av Dalarna utan numerärt sett i högre grad länets södra delar, vilket ytterligare understryker behovet av att stödområdets gränser inte blir alltför fasta.

Dessa förhållanden jämte vårt förslag om införandet av ett östra stödområde motiverar till fullo att vi vidhåller de förslag som bankoutskottets folkpartiledamöter framförde i en reservation till bankoutskottets utlåtande över lokaliseringspropositionen om en ökning av medlemsanvisningen för investeringsbidragen till industribyggnader med 15 milj. kr. från det av departementschefen föreslagna 60 milj. till 75 milj. kr. Likaså upprepar vi vårt yrkande att kreditstödet utöver den av departementschefen föreslagna statliga lånefonden utökas med statliga kreditgarantier, och vi föreslår för budgetåret 1965/66 en kreditgarantiram om 50 milj. kr. Vi anser att den Näslundska utredningens förslag om ett samspel mellan kreditgarantier och lån har betydande förtjänster. Kreditgarantierna har den fördelen att lånen ges genom normala bankmässiga kanaler.

Beträffande valet av stödorter

Departementschefen har framhållit att en lämplig framgångslinje vid den fortsatta lokaliseringsplaneringen bör vara att välja orter för stödet bland kommunblockscentra, men att det dessutom inte bör vara uteslutet att lämna stöd även i andra orter med goda utvecklingsmöjligheter. Från folkpartiets sida vill vi starkt understryka detta.

I Norrland är ju kommunblocken geografiskt mycket stora, och ofta inrymmer de flera tätorter som är av stor betydelse för befolkningen. Lokaliseringens politik bör sträva efter att förlägga mindre eller medelstora industrier till sådana orter. Vi vill även nu understryka att företagens egen bedömning beträffande val av lokaliseringsort bör tillmätas stor betydelse. Det bör, enligt vår mening, föreligga mycket starka skäl för att ett företag som vill etablera sig eller bygga ut sin rörelse utanför de större tätorterna skall nekas lokaliseringens politiskt stöd.

I vissa områden i Norrlands inland föranleder rationaliseringen i jord- och skogsbruket en avflyttning som medför svårigheter att upprätthålla en rimlig samhällelig och enskild service, vilket i sin tur ytterligare påskyndar utflyttningen. Men tillvaratagandet och omvårdnaden av våra naturtillgångar inom skogen kräver även efter en stark rationaliseringsprocess inom skogsbruket att det finns människor kvar inom dessa områden. En utebliven råvarutillförsel skulle medföra minskad produktion inom skogsindustrien och svårigheter för denna att hävda sig mot konkurrenter från andra länder.

De inom skogsbruket verksamma måste emellertid kunna erbjudas en kommunal och enskild service som så långt det är möjligt är likvärdig med den som erbjuds övriga innevånare i detta land. Kommittén för näringslivets lokalisering har framhållit att det i dessa skogsområden finns ett antal tätorter som det är värt att satsa på för att bibehålla och bygga ut dem som stödorter för den materiella och kulturella service som behövs för människornas trivsel.

De av riksdagen beslutade stödåtgärderna bör enligt vår mening sättas in på dessa stödorter och förbättra deras möjligheter. I likhet med kommittén för näringslivets lokalisering anser vi emellertid att ett särskilt servicestöd bör utgå till vissa skogsorter i Norrlands inland. Kungl. Maj:t bör undersöka frågan och förelägga riksdagen förslag om hur dessa orter skall utväljas och hur stödet skall utformas.

Beträffande snabbare avskrivningar på industribyggnader

Beträffande stödmetoderna föreslog folkpartiet i ovan nämnda motioner även en åtgärd på företagsbeskattningens område, nämligen rätten till en snabbare avskrivning på industribyggnader under de första åren. Från vårt håll har vi vid upprepade tillfällen motionerat om rätt till en snabbare initialavskrivning på industribyggnader. I väntan på en sådan reform, gällande för hela landet, anser vi det inte föreligga något hinder att de medel som skall stå till förfogande för lokaliseringpolitiken utökas med rätt till viss snabbare avskrivning på industribyggnader inom stödområdet.

Det kan naturligtvis invändas att ett nystartat företag i stödområdet inte visar ett sådant vinstresultat under de första åren att dessa avskrivningsmöjligheter kan utnyttjas. Det gäller emellertid att även stimulera redan existerande företag att bygga ut sin verksamhet och uppmuntra välkonsoliderade företag i Syd- och Mellansverige att förlägga filialer och dotterföretag i stödområdena. För sådana företag bör denna skattereform utgöra en verksam stimulans. Det bör, enligt vår mening, uppdras åt Kungl. Maj:t att till riksdagen inkomma med förslag till en klar avgränsning av de områden där rätt till särskild avskrivning skall medges. Vi

föreslår rätt till avdrag med 35 % av byggnadskostnaderna att utnyttjas under de fem första åren.

Under hänvisning till vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta

1) att det lokaliseringssvaga området även skall beviljas sysselsättningssvaga områden i östra Götaland samt att hemställa till Kungl. Maj:t att efter hörande av lokaliseringsorganen fastställa de geografiska gränserna för ett östra stödområde,

2) att anslaget till lokaliseringsbidrag under inrikesdepartementets huvudtitel för budgetåret 1965/1966 skall uppföras med 75 000 000 kr., vilket innebär en ökning med 15 000 000 kr. i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag,

3) att för budgetåret 1965/1966 anvisa en kreditgaranti för lokaliseringssvaga ändamål på 50 000 000 kr.,

4) att ett särskilt servicestöd skall utgå till ett antal orter i Norrlands inland samt att hemställa till Kungl. Maj:t att efter undersökning framlägga förslag till 1966 års riksdag beträffande vilka orter som skall utväljas och stödets närmare utformning.

Stockholm den 27 januari 1965

Henning Gustafsson
i Skellefteå

Elias Jönsson
i Ingemarsgården

Olle Westberg

Bertil Öhvall

Mac P. Hamrin
i Kalmar

Sigvard Larsson
i Umeå